

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **19175** (13) **U**
(51) МПК (2006)
A61K 6/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ

ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

видається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ОДЕРЖАННЯ ЗАСОБУ ДЛЯ МІСЦЕВОГО ЛІКУВАННЯ ХРОНІЧНОГО ГЕНЕРАЛІЗОВАНОГО ПАРОДОНТИТУ

1

2

(21) u200604072

(22) 13.04.2006

(24) 15.12.2006

(46) 15.12.2006, Бюл. № 12, 2006 р.

(72) Кукурудз Наталія Іванівна, Куцик Роман Володимирович, Герелюк Віталій Іванович, Гудивок Ярослава Степанівна

(73) Кукурудз Наталія Іванівна, Куцик Роман Володимирович, Герелюк Віталій Іванович, Гудивок Ярослава Степанівна

(57) Спосіб одержання засобу для місцевого лікування хронічного генералізованого пародонтиту, який полягає в тому, що у фарфоровій ступці подрібнюють до однорідності 0,125г амізону (1/2 таблетки амізону), до отриманого порошку поступово додають 2,5мл 1% гелю етонію і ретельно перемішують до однорідності, а потім додають 0,3г ентеросорбенту "Силлард-П" і гомогенізують до утворення пасти гелеподібної консистенції.

Корисна модель відноситься до медицини, а саме терапевтичної стоматології і може бути використана як засіб для місцевого лікування генералізованого пародонтиту.

Існує засіб для місцевого лікування пародонтиту, який містить амізон ненаркотичний анальгетик з протизапальними, протимікробними та інтерферогенними властивостями у вигляді 1-2% розчину на водяній основі і виготовляється екструзією із таблетованої форми, яка випускається вітчизняною фармацевтичною промисловістю [Тивоненко Л.І., Симоненко В.С., Борисенко А.В., Осадча Т.І. Препарат для лікування пародонтиту: Декларац. патент України №58453, А61К6/00, опубл. 15.07.2003].

Вказаний засіб хоч і володіє вираженими протизапальними і знеболюючими властивостями, але характеризується недостатнім рівнем протимікробної активності відносно представників патогенної і умовно-патогенної мікрофлори пародонтальних кишень. Саме мікробний фактор відіграє роль вирішального пускового механізму виникнення захворювання і лежить в основі хронізації патологічного процесу в тканинах пародонту. Тому для підвищення ефективності лікування пацієнтів амізон слід поєднувати з антисептичними препаратами.

Найближчим за суттю корисної моделі, що заявляється, є спосіб одержання засобу для місцевого лікування пародонтиту, який містить еквімо-

лярну суміш амізону (ненаркотичного анальгетика з протизапальними та інтерферогенними властивостями) і метронідазолу (атипрозоїдного і протимікробного препарату) у водяній основі з добавкою 0,5% диметилсульфоксиду [Тивоненко Л.І., Симоненко В.С., Борисенко А.В., Осадча Т.І. Спосіб медикаментозного лікування пародонтиту: Декларац. патент України №59249, А 61 К 6/00, опубл. 15.08.2003].

Одержаний наведеним способом засіб не володіє достатньо широким спектром протимікробної активності відносно представників резидентної і транзитної мікрофлори ротової порожнини і ясневих кишень, яким належить провідна роль у патогенезі пародонтиту. Рівень протимікробної активності його компонентів відносно представників патогенної і умовно-патогенної оральної мікрофлори є невисоким (значення мінімальних пригнічуючих концентрацій перебувають в межах 1,25-30мг/мл). Вказаний засіб не володіє вираженою активністю відносно мікробних штамів, полірезистентних до широко вживаних антибіотиків і антисептиків. Крім того, він не усуває токсико-алергічний компонент патогенезу запального процесу в пародонті, в основі якого лежить вплив на тканини мікробних ферментів, екзо- і ендотоксинів, а також медіаторів запалення.

В основу корисної моделі, що заявляється, покладено завдання розробити спосіб одержання комплексного засобу для місцевого лікування хро-

(19) **UA** (11) **19175** (13) **U**

нічного генералізованого пародонтиту, в якому за рахунок введення нових складників досягається поєднання протизапальної та імуномодуючої дії з високою протимікробною активністю відносно етіологічних чинників пародонтиту, включаючи поліантибіотикорезистентні штами, та сорбційними властивостями.

Суть корисної моделі полягає в способі одержання засобу для місцевого лікування хронічного генералізованого пародонтиту, який є комбінацією амізону з антисептиком етонієм і ентеросорбентом «Силлард-П», який полягає в тому, що у фарфоровій ступці подрібнюють до однорідності 0,125г амізону (1/2 таблетки амізону), до отриманого порошку поступово додають 2,5мл 1% гелю етонію і ретельно перемішують до однорідності, а потім додають 0,3г ентеросорбенту «Силлард-П» і гомогенізують до утворення пасти гелеподібної консистенції.

Спосіб одержання засобу здійснюється наступним чином:

у фарфоровій ступці подрібнюють до однорідності 0,125г амізону (1/2 таблетки амізону). Здрібненість порошку перевіряють натискуванням голівки товчачика на масу порошку [згідно з рекомендаціями Державної Фармакопеї України, 1-е видання. - Харків, 2001. - С.531]. На відстані 25см не повинно бути видимих окремих частинок. Поступово у ступку додають 2,5мл 1% гелю етонію (попередньо відміряного шприцом), що відповідає 2,5г 1% гелю етонію, і ретельно перемішують до однорідності. Потім додають 0,3г ентеросорбенту «Силлард-П» і гомогенізують до утворення пасти гелеподібної консистенції.

Приклад 1.

Ефективність запропонованого засобу апробовано в клінічних умовах на 25 пацієнтах обох статей віком від 32 до 54 років з діагнозом хронічний генералізований пародонтит (ХГП) початкового - I та II-III ступенів розвитку, об'єднаних в основну групу. Контролем служила аналогічна за кількістю група, яка не відрізнялася від спостережуваної за віком, статтю, тривалістю і важкістю проявів захворювання. Усім пацієнтам проводили професійну гігієну порожнини рота, ретельне зняття зубних відкладень, усунення інших пошкоджуючих факторів (лікування апроксимального карієсу, заміна нераціональних пломб і т.д.) і застосовували комплексне базове лікування. В основній групі всім пацієнтам з хронічним генералізованим пародонтитом у комплексне лікування включали місцеві апікації пасти з амізону, етонію і «Силларду-П». Пасту вводили в пародонтальні кишені та апікували на ясна і покривали твердіючою захисною пародонтальною пов'язкою на 30 хвилин. Курс лікування складав 6-8 процедур з інтервалом 1-2 дні. Пацієнти з хронічним генералізованим пародонтитом II-III ст. розвитку додатково отримували амізон у таблетках всередину (по 0,25г 3 рази на добу впродовж 14 днів) для загальної дії. Пацієнтам контрольної групи на фоні базового лікування в якості місцевого антисептика застосовували метронідазол. Ефективність лікування пацієнтів основної і контрольної груп оцінювали на основі клінічної та індексної оцінки стану тканин пародонту, а також бактеріологічного дослідження вмісту яс-

невих кишень.

Встановлено, що до лікування гігієнічний індекс Грін-Вермільйона (сумарне значення OHI-S, компонента зубного нальоту і зубного каменю) у пацієнтів основної групи складав $2,53 \pm 0,16$ бали, показник РМА (папілярно-маргінально-альвеолярний індекс) - $46,28 \pm 3,54\%$, РВІ (індекс кровоточивості) $2,75 \pm 0,22$ бала, глибина пародонтальних кишень - $4,03 \pm 0,15$ мм. Аналогічні зміни індексних показників виявлено у пацієнтів контрольної групи.

Результати проведених досліджень показали, що запропонований засіб виявляє виражений лікувальний вплив на тканини пародонту у хворих на ХГП. Візуально вже на 3-5 добу від початку лікування у хворих зменшується або повністю зникає кровоточивість ясен під час чищення зубів, болючість, відчуття дискомфорту, неприємний запах з рота. Слизова оболонка ясен набуває блідо-рожевого кольору, ясніє сосочки - правильної конфігурації, зникає їх напруження, пастозність. Суб'єктивні відчуття хворих і дані клінічного огляду порожнини рота підтверджуються результатами визначення об'єктивних пародонтальних індексів. Так, на 14-у добу після проведеного курсу лікування у пацієнтів основної групи індекс РМА становив $4,02 \pm 0,11\%$, індекс кровоточивості РВІ- $0,30 \pm 0,02$ бала, глибина пародонтальних кишень $2,36 \pm 0,15$ мм. У пацієнтів контрольної групи виявлено покращення стану тканин пародонту, однак значення індексних показників були достовірно вищими, ніж в основній групі хворих ($p < 0,05$). У переважної більшості пацієнтів основної групи досягнуті результати утримувались впродовж 1 та 6 місяців, що засвідчує тривалу ремісію.

Матеріал для бактеріологічного дослідження на предмет виявлення аеробної і факультативно анаеробної мікрофлори забирали із ясневих кишень відкаліброваною петлею (до лікування, через 14 днів та через 1 місяць після закінчення курсу місцевих процедур) і негайно висівали на кров'яний агар. Посіви виконували за методом Голда, який дозволяє здійснити кількісну оцінку рівня мікробного обсіменіння. Виділені культури ідентифікували за комплексом морфологічних, культуральних і біохімічних властивостей. Особливу увагу звертали на характер гемолізу, плазмокоагулазну і лецитиназну активність стафілококів, лактазну активність ентеробактерій.

Аналіз результатів бактеріологічного дослідження свідчить, що в процесі лікування у пацієнтів як основної, так і контрольної груп зменшилася частота висівання з ясневих кишень мікроорганізмів, що належать до транзитної мікрофлори ротової порожнини (*S. aureus*, *S. haemolyticus*, *Bacillus* sp., ентеробактерій, дріжджоподібних грибів роду *Candida*). Проте достовірні відмінності у частоті висівання мікроорганізмів, що є представниками резидентної і транзитної мікрофлори ротової порожнини, між пацієнтами контрольної і дослідної груп відсутні. Разом з тим у пацієнтів основної групи, яким комплексні лікувальні заходи проводилися із використанням амізону, етонію і «Силларду-П», спостерігалася більш виражене зменшення кількості мікроорганізмів у трансудаті ясневих кишень (табл.1). Особливо виразним (на

2-3 порядки) було зменшення масивності обсіменіння ясневих кишень β -гемолітичним стрептококом, *Staphylococcus haemolyticus*, нейсеріями і

дріжджоподібними грибами роду *Candida*. В дещо меншій мірі це стосується α -гемолітичних стрептококів і *Staphylococcus aureus*.

Таблиця 1

Масивність мікробного обсіменіння (lg КУО/мл) пародонтальних кишень в динаміці комплексного лікування пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом

Мікроорганізми	Контрольна група			Основна група		
	до лікування	після лікування, 14днів	після лікування, 1 місяць	до лікування	після лікування, 14днів	після лікування, 1 місяць
α -гемолітичні <i>Streptococcus</i> sp.	6,05 $\pm$ 0,24	5,88 $\pm$ 0,21	5,95 $\pm$ 0,34	6,06 $\pm$ 0,21	5,12 $\pm$ 0,22*	5,24 $\pm$ 0,17*
β -гемолітичні <i>Streptococcus</i> sp.	3,57 $\pm$ 0,14	3,35 $\pm$ 0,13	3,00 $\pm$ 0,24	3,23 $\pm$ 0,11	2,00 $\pm$ 0,05*	1,45 $\pm$ 0,12*
<i>Stomatococcus mucilaginosus</i>	3,57 $\pm$ 0,24	3,28 $\pm$ 0,15	3,46 $\pm$ 0,20	3,28 $\pm$ 0,21	3,00 $\pm$ 0,22	3,14 $\pm$ 0,24
<i>Staphylococcus aureus</i>	3,33 $\pm$ 0,41	2,57 $\pm$ 0,37	3,24 $\pm$ 0,35	3,64 $\pm$ 0,32	2,25 $\pm$ 0,13	2,14 $\pm$ 0,26*
<i>Staphylococcus haemolyticus</i>	4,45 $\pm$ 0,28	4,00 $\pm$ 0,37	4,56 $\pm$ 0,24	4,64 $\pm$ 0,26	2,67 $\pm$ 0,16*	2,00 $\pm$ 0,23*
<i>Neisseria</i> spp.	4,50 $\pm$ 0,19	3,57 $\pm$ 0,26	3,84 $\pm$ 0,22	4,22 $\pm$ 0,12	2,88 $\pm$ 0,16*	3,12 $\pm$ 0,15*
<i>E. coli</i>	1,42 $\pm$ 0,41	0	0,98 $\pm$ 0,37		0	0*
<i>Candida</i> spp.	3,57 $\pm$ 0,26	3,54 $\pm$ 0,14	3,60 $\pm$ 0,27	4,07 $\pm$ 0,32	0,46 0,24*	1,93 $\pm$ 0,19*

Примітка: * - $p < 0,05$ при порівнянні динаміки показника після лікування в основній і контрольній групах.

Приклад 2.

Виконано порівняльний аналіз чутливості до етонію, амізону і метронідазолу 64 клінічних штамів аеробних і факультативно анаеробних мікроорганізмів, виділених із ясневих кишень пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом. Дослідження виконано методом серійних розведень в агарі [Красильников А.П. Справочник по антисептике. - Минск: Выш. шк., 1995. - С.187-193]. При культивуванні стрептококів і нейсерій розведення антисептиків здійснювали у кров'яному агарі. Враховуючи макроскопічні ознаки росту культур, а також наявність мікроколоній при дослідженні під лупою, для кожного штаму встановлювали мінімальні бактеріостатичні концентрації - МБСК (після культивування протягом 1 доби) і мінімальні бактерицидні концентрації - МБЦК (через 3 доби).

Ідентифікацію тест-штамів мікроорганізмів здійснено на основі морфології, культуральних і комплексу біохімічних властивостей (набори «STREPTOtest 16», «STAPHYtest 16», «ENTEROtest 24», Lachema, Чехія). Для кожного штаму визначено профіль антибіотикорезистент-

ності на основі визначення чутливості до оксациліну, ципрофлоксацину, тетрацикліну, еритроміцину, гентаміцину дискодифузійним методом. Чутливість штамів стафілококів до вказаних антибіотиків додатково вивчено методом двократних серійних розведень в агарі. Для підтвердження класичного механізму метицилінорезистентності стафілококів методом латекс-аглютинації (Slidex® MRSA Detection, bioMerieux, Франція) визначали продукцію ними мутантного пеніцилін-зв'язуючого білка PBP2 (що є продуктом гена *mecA*). Крім того, у відібраних для дослідження стафілококів проводили оцінку функціональної активності протонної ефлюксної помпи *NorA*, яка забезпечує резистентність до природних та синтетичних катіонних сполук, в тому числі фторхінолонів. З цією метою реєстрували зміну чутливості штамів до ципрофлоксацину в присутності 20мкг/мл специфічного інгібітору помпи *NorA* - резерпіну. Функціонування протонної помпи *TetK* (що забезпечує резистентність до тетрациклінів) встановлено за відновленням чутливості штамів до тетрацикліну в присутності її неспецифічного інгібітору - резерпіну.

Порівняльна характеристика чутливості до етонію, амізону і метронідазолу мікроорганізмів, виділених з ясневих кишень пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом

Мікроорганізми	Профілі і детермінанти антибіотикорезистентності	МБЦК, мг/мл		
		Метронідазол	Етоній	Амізон
Стрептококи				
S. sanguis	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	3,13	0,003	1,56
S. sanguis	Oxa ^S Cip ^S Tet ^R	6,25	0,0063-0,0125	3,13-6,25
S. mitis	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	3,13	0,003	0,78-1,56
S. mitis	Oxa ^S Cip ^S Tet ^R	3,13	0,0063	1,56-3,13
S. pneumoniae	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	6,25	0,0063	3,13
S. pneumoniae	Oxa ^R Cip ^S Tet ^R	6,25-12,5	0,0063-0,0125	3,13-6,25
S. pneumoniae	Oxa ^S Cip ^S Tet ^R	6,25	0,0125	3,13-6,25
S. pyogenes	Oxa ^S Cip ^S Tet ^R	3,13	0,0063	0,78-1,56
Стафілококи				
S. aureus 209-P (ATCC 6538-P)	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁻	1,56	0,00156	0,5
S. aureus	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁻	3,13-6,25	0,008-0,0156	6,25
S. aureus	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁻ /TetK ⁺	6,25-12,5	0,0156-0,0625	1,56-12,5
S. haemolyticus	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁺	25-50	0,0625	6,25-50
S. haemolyticus	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁻	12,5-50	0,0625	6,25
S. haemolyticus	MecA ⁺ NorA ⁻ TetK ⁺	12,5	0,008-0,0156	6,25
S. hominis	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁻	3,13	0,0625	3,13
S. hominis	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁺	12,5	0,0156	6,25
S. epidermidis	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁻	1,56	0,0625	3,13
S. epidermidis	MecA ⁺ NorA ⁻ TetK ⁺	6,25	0,0625	12,5
S. epidermidis	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁺	6,25	0,0625	12,5
S. simulans	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁺	50	0,004	50
S. cohnii ssp. cohnii	MecA ⁺ NorA ⁺ TetK ⁺	50	0,008	6,25
S. saprophyticus	MecA ⁻ NorA ⁻ TetK ⁻	3,13	0,0156	1,56
Інші мікроорганізми				
Stomatococcus mucilaginosus	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	12,5	0,00156	1,56
Neisseria mucosa	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	1,56-3,13	<0,00156	0,78-1,56
Neisseria sicca	Oxa ^S Cip ^S Tet ^S	1,56-3,13	<0,00156	0,78-1,56
Escherichia coli	Oxa ^R Cip ^S Tet ^R	12,5-50	0,0625-0,250	12,5-25
Candida albicans	азолорезистентні штами	50-100	0,025-0,0125	3,13-12,5

Приклад 3.

Методом серійних розведень в агарі вивчено протимікробну активність запропонованої для лікування пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом композиції амізону, 1% гелю етонію і «Силларду-П». В якості об'єкту тестування виступали 64 штами аеробних і факультативно анаеробних мікроорганізмів, виділених із ясневих кишень пацієнтів, що перебували під спостереженням.

Таблиця 3

Розподіл штамів мікроорганізмів, виділених від пацієнтів з хронічним генералізованим пародонти-
том за чутливістю до бактерицидної дії комплексного препарату амізону, гелю етонію і «Силларду-П»

[illegible]

Продовження таблиці 3

Мікроорганізми	Кількість штамів	Розведення препарату								
		1:20	1:40	1:80	1:160	1:320	1:640	1:1280	1:2560	1:5120
Стафілококи:										
S. aureus	26	26/100	26/100	26/100	26/100	23/88,5	10/38,5	8/30,8	6/23,1	3/11,5
S. epidermidis	5	5/100	5/100	5/100	5/100	6/60,0	2/40,0	1/20,0	1/20,0	0
S. haemolyticus	6	6/100	6/100	6/100	5/83,3	3/50,0	2/33,3	1/16,7	0	0
Інші види коагулазо-негативних стафілококів	9	9/100	9/100	9/100	9/100	6/66,7	6/66,7	3/33,3	1/11,1	0
Stomatococcus mucilaginosus	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Neisseria mucosa.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Neisseria sicca	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Escherichia coli	2	2/100	2/100	1/50	1/50	0	0	0	0	0
Candida albicans	4	4/100	4/100	4/100	4/100	4/100	3/75,0	1/25,0	1/25,0	0
Всього	64	64/100	64/100	63/98,4	62/96,9	53/82,8	34/53,1	23/35,9	14/21,9	6/9,4

Примітка: 1.⁺ - абсолютна кількість штамів, ріст яких пригнічується препаратом у відповідному розведенні.

2.⁺⁺ - відсоток штамів, ріст яких пригнічується препаратом у відповідному розведенні.

Результати дослідження протимікробної активності запропонованого комплексного препарату (табл.3) свідчать, що його бактерицидна дія проявляється у значних розведеннях. В розведенні 1:160 він викликає повне пригнічення росту понад 90% мікробних штамів, в розведенні 1:640-53,1% штамів. У цьому відношенні важливо зауважити, що реальна діюча концентрація будь-якого антисептика в біотопах організму є в 2-4 рази нижчою від його робочої концентрації в застосовуваному препараті [Красильников А.П. Справочник по антисептике. - Минск: Выш. шк., 1995. - С.183-187]. Зниження діючої концентрації в біотопах настає внаслідок особливостей резорбції і адсорбції активних компонентів, їх інгібіції та додаткового розведення секретами. Представлені результати тестування вказують, що бактерицидна активність запропонованого препарату відносно 96,9-98,4% штамів мікроорганізмів з яєневих кишень реалізується в розведеннях, у 20-40 разів нижчих від $\frac{1}{4}$ робочої концентрації. Отже можна зробити висно-

вок про реальну клінічну чутливість мікроорганізмів яєневих кишень пацієнтів з хронічним генералізованим пародонтитом до запропонованого комплексного препарату амізону, гелю етонію і «Силларду-П».

Застосування засобу для місцевого лікування генералізованого пародонтиту дозволяє поєднати протизапальну, імуномодулюючу дію із сорбційними властивостями і високою протимікробною активністю відносно етіологічних чинників пародонтиту, включаючи поліантибіотикорезистентні штами. Апробований засіб продемонстрував високу клінічну ефективність в лікуванні хворих на генералізований пародонтит, що виражається у нормалізації мікробного біоценозу, скороченні термінів лікування та продовженні тривалості ремісії. Запропонований спосіб одержання засобу може бути використаний для створення нових офіційних лікарських засобів з протизапальними, імуномодулюючими і антисептичними властивостями на підприємствах фармацевтичної промисловості.